نازه های نشر

انتشار آخرین اثر زنده‌یاد «سعید تشکری»

رمان «دورگه» به قلم زنده‌نام سعید تشکری در آستانه چهلمین روز از فقدان این نویسنده و منتقد ادبی شناخته شده کشورمان با محور مضامین ارزش حر حضرت امام رضا(ع) در سال ۱۲۹۱ خورشیدی توسط قوای روس منتشر و روانه پیشخوان کتاب‌فروشی‌ها شد. به گزارش قدس آنلاین، شرح ۴۰ روز از فرمانده سعید تشکری، نویسنده، پژوهشگر و کارگردان فقید خراسانی می‌گذرد که نشر ستاره‌ها جدیدترین اثر وی با نام دورگه را با حمایت معاونت فرهنگی هنری سپاه امام رضا(ع) و شهرداری مشهد منتشر کرد؛ رمان دورگه تاریخ مشهد و بویراتری حسین جعفرپیشه، صفحه‌آرایی احمد امامی و ویراستاری حسین علی نقی از سوی نشر ستاره‌ها با قیمت ۴۹ هزارتومان روانه کتاب‌فروشی‌ها شده است. این اثر با حمایت معاونت فرهنگی هنری سپاه امام رضا(ع) و شهرداری مشهد به چاپ رسیده است. دورگه در فضای شهر مشهد می‌گذرد و با نگاهی به تأثیر استبداد بر یک جامعه و با نقبی به تاریخ مشهد منتشر شده است و موضوع این اثر نیز به استبداد ستیزی و اشغال کشور از سوی قوای بیگانه و انقلاب مشروطه اختصاص دارد. در پشت جلد دورگه هم آمده است: «مادرش گفت: غصه تو سرما میاره، نه دعا خوندن. بنویس محمدتقی جان، قرص بنویس، نذار به دوا بود. هر کس گمانی داشت جز اینکه روس‌ها بخواهند به مردم غذای نذری بدهند! رمان دورگه در ۲۴۷ صفحه قطع وزیری با شمارگان هزار نسخه و با طراحی جلد احسان رقعی با همکاری هزار نسخه و با طراحی جلد احسان جعفرپیشه، صفحه‌آرایی احمد امامی و ویراستاری حسین علی نقی از سوی نشر ستاره‌ها با قیمت ۴۹ هزارتومان روانه کتاب‌فروشی‌ها شده است. این اثر با حمایت معاونت فرهنگی هنری سپاه امام رضا(ع) و شهرداری مشهد به فشنگی، هر چه بود و برق بود، رفتند. مثل دفت بارون بروا، خیابان تمیز شده بود، بوی و جلا. ردکو فقط نگاه نمی‌کرد؛ با اسب می‌رفت و می‌آمد. مردم اول با تعجب، بعد با شادی، دیدن قزاق‌ها در جاده گاری، نه غارت را نگاه کردند. کسی نمی‌دانست علت این قزق‌وروب خیابان، قبل از عید، در ماه محرم، آن هم توسط روس‌ها برای چیست. بعد هم به فاصله دیگ را بر آن می‌گذاشتند. هر صدقه‌ای رو جای قوچ و گوسفند می‌دادند. یا پرسیدن از پیرمردهای محله که نشر خاطرات جنگ جهانی اول بود. مادر می‌گفت: غصه تو سرما میاره، نه دعا خوندن. بنویس محمدتقی جان، قرص بنویس، نذار به دعا خدا(ص) در حالی که در بین جمعی از اصحاب خود بودند دو بار فرمودند: زمان غیبت در اعتقاد ایشان به امام را نصیبم کن: اللّهُمَّ لُقّنی اخوانی، اصحابی که کرد حضرت بودند. گفتند: ای رسول خدا! آیا ما با برادران شما نیستیم؟ با حضرت فرمودند: خیر، شما یاران من هستید؛ برادران من قومی هستند که در آخرالزمان در حالی که مرا ندیده‌اند به من ایمان می‌آورند. خدا اسامی آن‌ها و پدران آن‌ها را پیش از خلقت، چراغ‌های هدایت و خداوند آن‌ها را از هر فتنه‌ای در زمین پر از ظلمت، نجات می‌دهد. (بصائرالدرجات، ج ۱، ص ۱۰۴)

تفسیر
آیت‌الله سیداحمد علم‌الهدی

بشارت‌های قرآن به وجود اقدس امام زمان(عج) بخش سوم

موضوع نوشتار حاضر، تبیین و تفسیر آیات قرآنی مرتبط با وجود اقدس امام زمان(عج) است. در ادامه دو مطلب گذشته که به شرح و تفسیر نخستین آیه از آیات مهدوی قرآن اختصاص داشت، در این قسمت به روایتی از پیامبر اکرم(ص) می‌پردازیم که بر اساس آن غیبت در آیه «الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ» بر امام زمان(عج) است و باور مردان به غیب بر متنظران و دوستان آن حضرت تفسیر شده است. رسول خدا(ص) در این حدیث می‌فرماید: خوشا به حال کسانی که در غیبت او صبر می‌کنند؛ خوشا به حال کسانی که بر محبت و دوستی او و دیگر امامان ثابت قدم‌اند؛ خوشا به حال افرادی که خداوند در قرآن در وصفشان فرموده است آنان کسانی‌اند که به غیب ایمان دارند: قالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِه: طُوبَى لِلصَّابِرِينَ فِي غَيبَتِهِ طُوبَى لِلْمُقِيمِينَ عَلَى مَحَبَّتِهِمْ أُولَئِكَ مَنْ وَصَفَهُمُ اللهُ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ: الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ (البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۱۲۴).

مطابق این حدیث شریف از مهم‌ترین ویژگی‌های کسانی که در دوران غیبت زندگی می‌کنند آن است که اهل صبر و مقاومت‌اند. منتظران واقعی امام زمان(عج) در اعتقادشان به آن حضرت ثابت‌قدم و استوارند و طولانی شدن غیبت امام در اعتقاد ایشان به امام را نسبیم کند. شبهه به حال کسانی که در غیبت او صبر می‌کنند؛ خوشا به حال کسانی که بر محبت و دوستی او و دیگر امامان ثابت‌قدم‌اند؛ ایشان همان افرادی‌اند که خداوند در قرآن در وصفشان فرموده است آنان کسانی‌اند که به غیب ایمان دارند: قالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ آلِه: طُوبَى لِلصَّابِرِينَ فِي غَيبَتِهِ طُوبَى لِلْمُقِيمِينَ عَلَى مَحَبَّتِهِمْ أُولَئِكَ مَنْ وَصَفَهُمُ اللهُ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ: الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ (البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۱۲۴).

آنکه ایشان را از صلب پدرانشان و رحم مادرانشان خارج نماید، به من آموخته زمان غیبت او را نصیبم کن: اللّهُمَّ لُقّنی اخوانی، اصحابی که کرد حضرت بودند. گفتند: ای رسول خدا! آیا ما با برادران شما نیستیم؟ با حضرت فرمودند: خیر، شما یاران من هستید؛ برادران من قومی هستند که در آخرالزمان در حالی که مرا ندیده‌اند به من ایمان می‌آورند. خدا اسامی آن‌ها و پدران آن‌ها را پیش از خلقت، چراغ‌های هدایت و خداوند آن‌ها را از هر فتنه‌ای در زمین پر از ظلمت، نجات می‌دهد. (بصائرالدرجات، ج ۱، ص ۱۰۴)

۱۹ بهمن‌ماه ۱۴۰۰ پس از سال‌ها مبارزه با بیماری MS در بیمارستان رضوی درگذشت و در جوار امام مهربانی‌ها در حرم مطهر رضوی به خاک سپرده شد.

رهسپار شدنت به سوی مسجد و بازگشتت به سوی خانواده ات ، ثواب یکسان دارند .

خداوند به سپاسگزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاسگزاری نکند، خداوند را سپاس نگفته است .

دین پژوهی

تگاهی به یافته‌های یک پژوهش در خصوص یک مکان مقدس و متعالی

ایرانی‌ها چه اشتراکی از «پنجره فولاد» دارند

پارسا نیکوکار| «از بدیزیریم که مشهد به عنوان شهر مقدس، پایتخت فرهنگی ایران بوده و در کلیت فرهنگی ایرانی نشان آفرین است اون جایگاه برای مشهد از حلول امام رضا(ع) در آن شهر ناشی می‌شود، مطالعه تمام عناصر، مؤلفه‌ها و نمادهای رضوی از ابعاد و زوایای مختلف ضرورت پیدا می‌کند؛ زیرا مطالعه علمی پدیده‌ها به خودآگاهی و درنهایت به «هویت‌بخشی» می‌انجامد». این نگاه دکتر کریم خان محمدی درمقاله «بررسی پدیدارشناختی پنجره فولاد مشهدالرضا(ع)» به خوبی نشان می‌دهد برای دمیدن روح حیود در بافت زیارتی و شهری به ناچار باید به مطالعه عناصر مرتبط با امر زیارت پرداخت. در این یادداشت سعی خواهیم کرد تا به اجمال، به مهم‌ترین یافته‌های پژوهشی این مقاله که در سی و پنجمین شماره فصلنامه علمی فرهنگ رضوی منتشر شده است، نگاهی داشته باشیم و ببینیم تلقی ایرانی‌ها از پنجره فولاد، چه نکاتی را به ما نشان می‌دهد. پنجره فولاد به عنوان یک عنصر، به همراه سایر عناصر همچون «گنبد طلا»، «ضریح»، «گوهرشاد»، «رواق»، «نقاره‌خانه»، «سقاخانه»، «موزه»، «سنگاب» و... نظام حرم رضوی را تشکیل می‌دهند. مجموعه این عناصر که به دلیل روابط قاعده‌مند نظام محسوب می‌شوند نسبت به نظام کلان اماکن مقدس شیعی یک خرده سیستم هستند؛ بنابراین در اذهان مصاحبه‌شوندگان به همراه پنجره فولاد؛ «مکه»، «منا و مروه»، «کربلا» و «نجف» تداعی شده است. این روابط ساختارمند است و باهمدیگر معنا پیدا می‌کنند.

پنجره فولاد در زائران ایرانی وضعیت «نمادین» پیدا کرده و دربرگیرنده معانی متکثر و منعطف است. مجموعه جوار پنجره دارای قداست ویژه و متمایز در درون یک مکان مقدس است. این مکان از یک سو ابهت جوار ضریح را ندارد یعنی افراد می‌توانند بدون حس کمی کنند به دلیل جوانمردی حضرت رضا(ع) عنایت و توجه در جوار ایشان هست؛ بنابراین، حضور در کنار پنجره فولاد سودمندتر و کم‌هزینه‌تر است. از این جهت از جایگاه ویژه برخوردار است. هر چند مصاحبه‌شوندگان مکان مقدسی همچون بارگاه رضوی، تقدس زایی است و تمام متعلقات آن به عنصری مقدس تلقی می‌کنند و این تقدس برای عنصری چون «پنجره فولاد» چند برابر است. دلیل شکل‌گیری وضعیت ممتاز برای پنجره فولاد در اذهان زائران به دلیل مختلفی همچون مسقف‌نبودن فضا و احساس اتصال مستقیم به آسمان، قرار گرفتن رو به قبله و پشت سر ضریح، کم‌مؤونه بودن حضور، قدمت تو‌أم با تجربه‌های احساسی، شکل‌گیری احساسات عاطفی به واسطه مریض‌های طناب به گردن، نزدیکی به سایر نمادهای حس‌برانگیز همچون سقاخانه و نقاره‌خانه و انعکاس در ادبیات شاعرانه به عنوان ترجیع‌بند مرتبط است. تقدس ویژه پنجره فولاد از بر هم کنش عوامل متعددی ناشی می‌شود که بعد «مروت جهان‌شمول» مهم‌ترین آن‌هاست. مفاهیم «کرامت»، «گره‌گشایی»، «آهوی رمانده»، «گناهکار»، «دیوانه»، «توبه‌کار»، «نمک‌گیری»، «مهمان آقا»، «دست خالی»، «مرد بودن»، «سلام مشتی» و «پناهندگی» ترجمان این بعد است که در فرهنگ ایرانی قدمت دیرینه دارد. تبلور فرهنگ ایرانی جوانمردی در حرم رضوی پیرامون «پنجره فولاد» متمرکز است. از ابعاد مهم پنجره فولاد در اذهان مصاحبه‌شوندگان بعد عاطفی آن است. این بعد یا قدمت تجربه زیسته و بعد جوانمردی همبستگی کامل دارد. واژه‌هایی همچون «شفا»، «مریض»، «موج بیماران»، «دخیل»، «سقاخانه»، «حاجت»، «دامیه»، «مضطر»، «بی‌پناه»، «للتنگ»، «درمانده» و «التماس» ترجمان این بعد در ادبیات ایرانی است. هر چند پنجره فولاد از میان عناصر سه‌گانه مکان مقدس (آب، سنگ و درخت) به دلیل سازه غیرطبیعی، فاقد عنصر «درخت» است اما بیشترین قرابت معنایی را با «سقاخانه» و «سنگاب» دارد. علاوه بر این، در ذهن زائران پنجره دارای ویژگی‌های مشابه سنگ و جان‌بندی به مثابه حیات داشتن است. واژه پنجره تداعی‌کننده زندگی درخشان و رو به بالا و واژه فولاد تداعی‌کننده استحکام سنگ است.

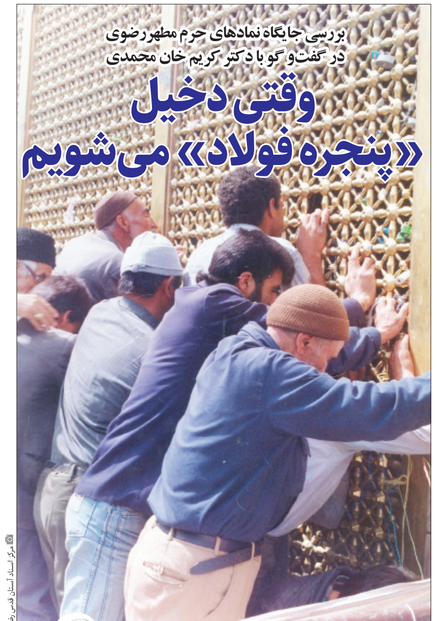

بررسی جایگاه نمادهای حرم مطهر رضوی در گفت‌وگو با دکتر کریم خان محمدی

وقتی دخیل «پنجره فولاد» می‌شویم

نمادها ساخته می‌شوند و می‌شود آن‌ها را ساخت ولی نکته اینجاست که نماد از دل مردم برمی‌خیزد. چطور؟ شما ببینید چطور یک سرود یا المان شهری بدل به نماد می‌شود؟ این‌ها را چه کسی می‌سازد؟ آیا پشتوانه فرهنگی باشد و دل‌ها به آن سمت حرکت کند، از میان مردم کسی هست که بیاید و این را بسازد.

گفت‌وگو

مریم استاد، فرهنگ رضوی

محسن فاطمی‌نژاد| «شهر زیارتی مشهد مقدس که پایتخت فرهنگی مذهبی ایران لقب گرفته، علاوه بر مرقد امام رضا(ع) حاوی نمادهای پیرامونی است که در فرهنگ عمومی مردم نقش ایفا می‌کند. نمادهای مذهبی ضمن اینکه نشان‌دهنده فرهنگ مردم هستند، تأثیر زیادی در بازنمود و تداوم فرهنگ دارند. بنابراین مطالعه نمادها به ویژه نمادهای مذهبی از منظر مطالعات فرهنگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از جمله نمادهای مهم و بسیار معروف پیرامون حرم رضوی «پنجره فولاد» است». دکتر کریم خان محمدی در مقاله‌ای که پایتخ امسال و با عنوان «بررسی پدیدارشناختی پنجره فولاد مشهدالرضا(ع)» به صورت مستند به گردآوری و تدوام